

Finanssiala ry

Sosiaali- ja terveysministeriö / Jaosto 16

Luonnos U-kirjelmäksi: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2016/2341 (IORP II) ja direktiivin 2016/97 vakuutusten tarjoamisesta sekä komission ehdotuksesta yleiseurooppalaisesta yksilöllisestä eläketuotteesta annetun asetuksen 2019/1238 (PEPP) uudelleen tarkastelemisesta

FA kannattaa komission tavoitetta edistää lisäeläkkeitä

FA kannattaa komission tavoitetta edistää lisäeläkkeiden markkinoiden laajentamista ja syventämistä. Ehdotusten taustalla on Euroopan väestön ikääntyminen sekä tarve varmistaa riittävät, turvatut ja kestävät eläkkeet. Ehdotukset ovat osa komission säästö- ja investointiunionia (SIU).

1 Lisäeläkkeiden rooli ja kehitys Suomessa

U-kirjelmäluonnoksen mukaan Suomessa lisäeläkkeet täydentävät lakisääteistä eläketurvaa ja ne muodostavat vähäisen osan eläketurvasta. Kollektiiviset lisäeläkkeet yhdessä yksilöllisen eläkesäästämisen eli yksilöllisten eläkevakuutusten ja pitkäaikaissäästämissopimusten kanssa muodostavat noin 5 prosenttia kaikista eläkkeistä.

FA toteaa, että eläketurvan täydentämiselle on Suomessakin tarvetta hyvästä lakisääteisestä työeläkejärjestelmästä huolimatta, ja yksilöllisessä eläkesäästämisessä olisi runsaasti kasvupotentiaalia. Eläkesäästämisuotteiden avulla voitaisiin säästämistä suunnata eläkeikään saakka sidottuun säästämiseen.

Yksilöllisen eläkesäästämisen tuotteet ovat olleet suosittuja; uusia yksilöllisiä eläkevakuutussopimuksia tehtiin lähes 100 000 kappaletta vuodessa vielä 2000-luvun alussa. Sen jälkeen tehdyt useat verotukselliset muutokset, joiden myötä eläkesäästämisen eläkeikä nostettiin lopulta jopa lakisääteistä vanhuuseläkeikää korkeammaksi, ovat tukahduttaneet kysynnän ja tehneet myös tarjonnasta teknisesti vaikeaa. Eläkesäästämisen suosion hiipumisen syynä ovat siis olleet valtiovallan pitkin 2000-lukua tekemät toistuvat lakimuutokset, joiden se on itsekin arvioinut vähentävän eläkesäästämistä.

Aivan viime vuosina Suomen valtion kanta lisäeläkkeisiin on ollut kuitenkin vaihteleva. Orpon hallituksen ohjelmassa (2023) hallitus oli vielä aikeissa joustavoittaa vapaaehtoisen eläkevakuutuksen ehtoja ja arvioida uudelleen nostojen alaikärajan tarkoituksenmukaisuutta. Lisäksi Suomi sitoutui huhtikuussa 2024 EU-tasolla kehittämään eläketuotteita ja pitkän aikavälin säästötuotteita osana pääomamarkkinaunionia (Eurooppa-neuvoston 17.–18.4.2024 päätelmät). Linjauksella tavoitellaan mm. lisäeläkkeiden saatavuuden parantamista. Kuitenkin samalla huhtikuun 2024 viikolla hallitus päätyi kotimaassa kehysriihessään esittämään vapaaehtoisen eläkesäästämisen lakkauttavaa vähennysoikeuden poistamista, mitä koskeva lakimuutos tulee voimaan 1.1.2027. Muutos on erittäin valitettava. Nyt käsillä olevassa U-kirjelmäluonnoksessa valtioneuvosto ilmoittaa kannattavansa lakisääteisen eläkkeen rinnalle täydentävien lisäeläkejärjestelyjen

kehittämistä. FA pitää tätä valtioneuvoston viimeisintä linjausta erittäin kannatettavana.

2 Komission käytettävissä olevat keinot ovat varsin tehottomia

Komission ehdottamat keinot lisäeläkkeiden markkinan edistämiseksi ovat rajallisia ja vaikuttavuudeltaan vähäisiä. Komissio ehdottaa mm. uusia eläkerekistereitä, mutta ainakaan Suomen lisäeläkemarkkinalla ongelmana ei ole eläketiedon tai eläkerekistereiden puute. Eläketurva on Suomessa hyvin ja kattavasti rekisteröity, ja lisäeläkkeistä saa hyvin tietoa palveluntarjoajien verkkopalveluista tai verkkopankista. FA ei kannata uusien eläkerekistereiden perustamista. U-kirjelmäluonnoksessa valtioneuvostokin katsoo, että komission ehdottaman seurantajärjestelmän ei tulisi kattaa lisäeläkkeitä niiden vähäisen merkityksen vuoksi.

Suomessa lisäeläkkeitä koskeva eläkevakuutusten ja PS-tilien yksityisoikeudellinen sääntely on sinänsä jo kunnossa. EU-tasolla valmistellulle PEPP-eläketuotteelle ei ole Suomessa tarvetta, eikä PEPP ole vaihtoehtona sen parempi kuin nykyiset suomalaisen sääntelyn mukaiset eläkevakuutukset ja PS-tilit. PEPP:n verokohtelu vastaa kotimaisten yksilöllisten lisäeläketuotteiden verokohtelua, eikä PEPP-lisäeläkekään siis tule olemaan houkutteleva ilman kohtuullisia verotuksellisia reunaehtoja. Näitä reunaehtoja olisivat järkevä eläkeikä sekä maksujen vähennysoikeus tai muu kannuste. Lisäeläkkeiden verovähennyskelpoisuuden kaltaisissa kysymyksissä EU:lla taas ei ole toimivaltaa. Komissio on kuitenkin antanut nyt käsiteltävänä olevan lisäeläkepaketin yhteydessä suosituksen, jossa jäsenvaltioita kannustetaan ottamaan käyttöön vero- ja muita kannustimia lisäeläketuotteiden käyttöönoton edistämiseksi. FA kannattaa tätä suositusta.

Myös lisäeläkkeistä asiakkaalle annettavia tietoja koskeva suomalainen sääntely on riittävää. FA pitää hyvänä, että valtioneuvosto katsoo, että EIOPAn mahdollisesti antamassa EU-tason ohjeistuksessa, joka koskisi mm. asiakkaalle annettavia tietoja, tulisi ottaa huomioon kansallisten järjestelmien erityispiirteet. FA pitää hyvänä myös sitä, että valtioneuvosto ilmoittaa kannattavansa myös jatkossa minimiharmonisointia ja mahdollisimman suurta kansallista liikkumavaraa kansallisten eläkejärjestelmien erityispiirteiden riittäväksi huomioimiseksi.

3 Suomi voisi parhaiten edistää lisäeläkkeitä kotimaisen sääntelyn pohjalta

Eläkesäästäminen on ollut aikoinaan Suomessa suosittua, mutta valtiovalta on itse tukahduttanut kysynnän viimeisen reilun 20 vuoden aikana tekemillään verotuksellisilla muutoksilla.

Suomi pystyisi niin halutessaan omilla päätöksillään edistämään lisäeläkkeitä. Kotimainen lisäeläkesääntely onkin jo verotuksellisia reunaehtoja lukuun ottamatta kunnossa.

FINANSSIALA RY

Hannu Ijäs